

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ugarske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četr leta 4 gld., po jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četr leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se za 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četr leta. — Za tujde dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.

Za oznanila plačuje se od četrtostopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvoli frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravljenštvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši, "Gledališka stolba".

Upravljenštvo naj se blagovoljno pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabimo na novo naročbo, stare gospode naročnike pa, katerim bo potekla koncem meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času ponové, da pošiljanje ne preneha.

"SLOVENSKI NAROD"
velja za Ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za vse leto	13 gld. — kr.
" pol leta	6 " 50 "
" četr leta	3 " 30 "
" jeden mesec	1 " 10 "
Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četr leta.	

S pošiljanjem po pošti velja:

Za vse leto	15 gld. — kr.
" pol leta	8 " — "
" četr leta	4 " — "
" jeden mesec	1 " 40 "

Upravljenštvo „Slov. Naroda“.

V Ljubljani 29. julija.

Ko je pred petimi leti grof Taaffe vzel vladno krmilo v roke in ravnopravnost in pomirjenje narodov zapisal na svoj program, zavladala je velika radost po vseh slovenskih pokrajinah in dasi je vsak uvaževal ovire in težave nasprotijoče temu smotru, obračal se je vendar z veselim upom pogled v bodočnost in pričakovalo se je, da tako dolgo zahtevana in obetana ravnopravnost naposled res postane meso in kri in zadobi vidno obliko.

A pretekli so meseci, za meseci leta, mi pa smo ostali na nekdanjem stališči in dolgih petih let smo potrebovali, da smo dospeli do spoznanja, da vlada glede neodločnosti more tekmovali s Hamletom, da je nikakor ni resna volja, zadovoljiti tej ali onej narodnej težnji, temveč da jej je glavni in jedini smoter ohraniti se in da v dosegu tega smotra pri vsake priliki poskuša vsako narodno vprašanje odstraniti raz dnevnih red, namesto velikih političnih in narodnih strank pa naslanjati se na življe, ki nemajo prave politične podstave. V vsem dejanju vlade pogreša se vodilna državniška misel, vse prepušča se slučaju in vlade eneržija pojavlja se le

takrat, kadar hoče omejiti in skrčiti naša narodna prizadevanja, ali kadar kot umestno smatra, dati nam kak ukor.

Te naše nazore potrjujejo zadnji dogodki na Moravskem. Vladi nikdar ni bilo do tega, da bi ondu slovanskemu življu šla toliko na roko, da bi dobil prevago, temveč delala je le na to, da bi deželnemu zboru dobil tako lice, da bi ne bil ne nemšk, ne česk, ampak vladen. Ves svoj upliv porabila je jedino v to, da je s pomočjo veleposestnikov prisrigla in paralizovala narodne stranke zmage v kmetskih občinah in v mestih. To se jej je tudi posrečilo, a na tak način, da z izidom gotovo ni posebno zadovoljna. Srednja stranka, katera naj bi imela odločbo v rokah, ter bila nekak regulator, nagnila se je vsled novega kompromisa deloma na levo stran, in vspešno delovanje v zboru postalo je nemogočno, ker sta potem obe stranki težili le na to, kako na kak prefrigan način dobiti večino v zbornici.

Razen nezanesljivosti srednje stranke pa je vladu jasno nemilo dirnulo, da se volitev namestnika grofa Schönborna ni potrdila. Grof Schönborn je poleg Pražaka najkrotkejši poslanec v zboru moravskem in njegova izvolitev je prav za prav le izguba za česko stranko, ker bi sicer na njegovem mestu sedel odločen in v vseh vprašanjih zanesljiv narodnjak.

Izvoljen je bil v Ogerskem Hradišču, dasi je v tem volilnem okraji 96 uradnikov — volilcev, ki so po ogromnej večini proti njemu glasovali — kar svedoči, da vlada niti pri uradnikih nema upiva — z veliko večino in v popolnem pravilnej volitvi, a volitev njegova se vendar ni potrdila, temveč odlagala in prekladala tako dolgo, da se je na zadnje ob jednjajstje uri pred zaključkom zборa izročila verifikacijskemu odseku, kateri jo prinese v prihodnjem zasedanju zopet pred zbor.

Tolikokrat poudarjana spravljivost prizadela je vladu čuteč poraz, kajti, da je konečno obveljal Chlumeckega predlog, zgodilo se je samo zaradi tega, ker so se levičnaki bali, da bi se zbor razpustil, ker je njih početje v merodajnih krogih načrtovalo jako neugoden utis in je zavladala preverjenje, da bode treba za zrušeno vladno avtoritetu na Moravskem kaj storiti.

mogočni Kürnberžani? Če to, kje pa? 2. Z ozirom na prvo vprašanje, kaj je s takó imenovanim „Grandom“ prav na vrhu Kürnberškega gozda? 3. V kateri razmeri je Kürnberg, kolikor je imenovan po listinah, z našim Kürnbergom? In 4. Odkod prihaja ime Kürnberg in kaj pomeni?

Naše čitatelje utegne zanimati le odgovor k poslednjemu vprašanju, vsaj nam vidijo se zadnje strani tega delca važne dovolj, da jih priobčimo nekoliko na tem mestu. Druga vprašanja za nas Slovence nemajo kaj pomena; a čitatelju knjižice se priljubijo, ker gospod pisatelj jih rešuje igranje, v prijetni besedi in ker vpleta vanje pogleda na slovensko zgodovino, tako n. pr. na turške tabore, kresove in straže.

Če pa gosp. prof. Müllner v tem svojem delu ime Kürnberg izvaja iz slovanščine in nadalje z novimi dokazili podprt pozabljeno zgodovino slovensko, ali še posebe slovensko na Gorenjem Avstrijskem, to more zanimati slehernega, ki se ozira v davnost svojega rodú. Ime rečenemu poetičnemu gozdu blizu Linca, Kürnberg ni nič drugzega. nego horn- ali hurnberg, kar se je pravotno tudi tako izgovarjalo, pozneje pa se premenilo, in ki pomeni le gora. To je torej nov spomenik staro-

Polovičarska politika vlade ni si stekla na Moravskem nikakih lovork in da stvar ne dospeje do skrajne meje, ni preostajalo druga, nego zaključiti zbor, ne da bi bil le jedno važno deželno zadevo obravnaval in rešil.

Vse delovanje zavzemale so volitve, v neplodnih debatah preteklo je zasedanje deželnega zboru, ki odkar so upeljane neposredne volitve v državni zbor, itak že nema pravega delokroga, in sploh premalo oblasti v deželnih zadevah.

Ne bodo preiskovali, se li vitez Chlumecky z vladom le na videz bojuje, za kulismi pa z njo snuje nove načrte in naklepe, a strinjam se popolnem z Dunajskim dopisnikom v "Narodni Listy", ki pravi, da je vse, kar se je na Moravskem od začetka, ko so se pričele volitve pa do zaključenja deželnega zboru vršilo in predstavljalo, le — "divina commedia".

Trgovska in obrtna zbornica.

Dne 18. t. m. imela je trgovska in obrtna zbornica sejo pod predsedstvom g. Josipa Kušarja, v navzočnosti vladnega zastopnika c. kr. dvornega svetnika g. Rud. grofa Chorinskega in naslednjih gg. odbornikov: Ot. Bamberg, Iv. Baumgartner, Iv. Nep. Horak (podpredsednik), Alf. Ledenik, K. Luckmann, Mih. Pakič, V. Petričić, dr. J. Poklukar, Jos. Ribič, Fr. Sark in Jarnej Žitnik.

G. predsednik konstatuje sklepčnost zbornice, otvorji sejo ter imenuje overovateljema zapisnika deželne seje gg. Iv. Baumgartnerja in V. Petričića.

I. Zapisnik poslednje seje se odobri.

II. G. zbornik Alf. Ledenik poroča o ukazu vis. c. kr. trgovskega ministerstva. Ta ukaz se glasi: "Poslanec pl. Pacher predložil je poslanski zbornici državnega zboru v 14. dan decembra 1882 po 90 drugovih podpiran predlog, s katerim se je zbornica povabila, naj sklene:

a) Izda naj se poseben zakon, glaseč se, da mora vse blago, katero pride v trgovino v zaprtih zavitkih, tako, da se pri navadnem kupu njih vsebine ne prišteva, ne tehta zopet ter ne premeri, imeti na zavitku zaznamenovano množino na natanko razviden način, ter da je prodaja

LISTEK.

„Der Kürnberg.“

Von Alphons Müllner, k. k. Professor.

Znani pisatelj „Emone“, tačas c. kr. profesor v Lincu na učiteljišči, zbral je svoje, v „Linzer Volksblatt“ priobčene podlistke v posebno knjižico ter jih pod omenjenim nadpisom te dni poslal v dézel. „Kürnberg“ imenuje se gozdato gorovje blizu Linca, ob Donavi držeče od Bergheimu do Wilheringa, polno prirodne lepote, obdano z zgodovinskimi spomini in zaslové tudi v slovstveni povestnici nemški, ko je leta 1862 slavni germanist Pfeiffer slovesni zbor Dunajske akademije znanostij vodil na Kürnberški grad, tudi noter poiskat pevca velike pesni Nibelunške. To poslednjo trditev je sicer doletelo mnogo kritike in ovrača jo v svojem najnovejšem delu tudi gosp. prof. Müllner, razpravljajoč v njem zgodovinsko, etnografsko in topografsko stran „Kürnberškega vprašanja“. Devetindvajset strani debela knjižica daje odgovor k četvero vprašanjem, a to so: 1. Ali je iz srednjega veka kakov Kürnberški grad, kjer bi bili prebivali

slovenske naselbine na Gorenjem Avstrijskem, in pričal bode o njej, kar pričajo že poprej dognana krajevna imena: Ziemitzberg, Teichel, Piessling, Ostrowitz, Stodor, Windischgarten, Gleink, Sirning, Krems, Pöllach, Grebelich, Ruedling, Pröselsdorf, Trebeva, Zwettl i. dr. (Stran 28 ibidem.)

Gosp. pisatelj sklicuje se najprvo na dve listini, ki dokazujete, da so po obeh straneh Donave, na severnem in južnem nje bregu, še v 8. in 9. veku prebivali svobodni, a tudi že podložni Slovani, predno so si nad deželo bili Bavarii vzeli gospodstvo. Prva listina pripoveduje, da je 777. leta Tassilo založil Kremsmünster z zemljo in ljudmi, mej le-temi z desetero slovanskimi družinami, nadalje za desetino s 30 Slovani „ad Todicha“, po tem z ozemljijem, katero so Slovani brez dovoljenja vojvodovega pod „Todicha et ad Sirnicha“ preoral. — Še važniša pa je listina z leta 827. Ona namreč pravi, da vladika Hitto Brizinski in grof Viljem nalog imata, postaviti mejne župnije Buchenau; v njej stoji: Oznamemba dogovora, ki sta ga s Slovani sklenila Hitto vladika in Viljem, nadalje, kako je grof Viljem za prave mejnike povpraševal pri najstarijih možeh Bavarcih in Slovanih („inter uetusissimus viris Baiouariis“).

- lec pod regresom proti pošiljavecu odgovoren, da je vsebina prav naznanjena;
- b) naj se za izdelke tekstilne industrije, kateri se tržijo v motkih (štrenah) in pri katerih je naznanilo množine praktično nemožno, določi postavna dolgost štren, katera bi ugajala tržnim potrebam posamičnih vrst blaga;
- c) naj se v kazenski zakonik vzprejme določba, glaseča se, da po producentih ali prekupnikih izvršeno zavijanje obrtnih izdelkov, katero ima namen po svoji kakovosti in zvrsti, kupujoče občinstvo zapeljati, se kot goljufija kaznjuje;
- d) vlada se pozivlje, da se v zmislu avstro-ugarske carinske in trgovinske zveze sporazumi s kralj. ogersko vlado, da ta predlogoma a) in b) jednak postavne predloge tudi v ogerskem zastopu na dnevnini red postavi.

Gospodarski odsek državnega zbornika, kateremu se je oni predlog izročil, je postavil pododsek, da se posvetuje o predlogu, in ta pododsek je predložil že gospodarskemu odseku svoje poročilo.

V tem poročilu se je pododsek izjavil, da se soglaša s predlogom a) ter je dotični postavni predlog poslanca Pacherja, naj se naznani množina pri blagu, katero se trži v zavitku, priporočal, naj se predloži zbornici.

Glede predloga b) je poudarjal pododsek gospodarskega odseka, da ta zakon zahteva konkretno rešitev različnih tehničnih predvprašanj, ter dalje zahteva pri izvedbi, osobito glede prometa z inozemstvom natančno poznanje dotičnih odnošajev in veliko previdnost pri formulirjanju njegovih določeb. Pododsek se je torej zadovolil v tej točki s tem, da je postavil nekatera vodilna načela ter jih odel v obliko resolucije, po kateri bi se, ko bi jo vzprejel odsek in poslanska zbornica, zahtevalo od vlade, da izdela zakon.

(Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 29. julija.

Dunajski listi poročajo, da se vlada prizadeva napraviti nekak kompromis v štajerskem veleposestvu ob prihodnjih volitvah za deželni zbor. Polovica kandidatov bi se vzela iz nemških liberalcev, polovica pa iz neke srednje stranke, katera bi se še le osnovala. Iz poslednje stranke bi se potem imenoval deželni glavar. Kar se nas Slovencev tiče, nas ta kompromis niti ne straši, pa tudi ne veseli. Naj bodo izvoljeni nemški liberalci ali pa kandidati srednje stranke, je za nas pač vse jedno. Dogodki na Moravskem so nas dovolj prepričali, da nas Slovane srednja stranka ravno tako sovraži, kakor nemško-liberalna. Nam bi bilo samo pomagano, če odločni konservativci, združeni s Slovenci v deželnem zboru zadobe večino, in če je vladi res kaj ležeče na narodnej jednakopravnosti, delati bi morala na to, da se doseže taka večina, če je to mogoče s postavnimi sredstvi. Mi mislimo, da je to mogoče, če vlada le pokaže, da hoče tako večino imeti, in zabrani uradnikom agitovati za nemške liberalce.

V nedeljo se je zaključil moravski deželni zbor, ne da bi bil kaj važnega sklenil. Še celo vseh oih volitev, proti katerim se je ugovarjalo, ni verificiral, ampak stvar odložil na sledenčo sesijo. Ne-kaj posebnega se je pa opazilo pri teh obravnavah. Vlada se je na vso moč prizadevala, da bi zavlekla

verifikacije. Kako drugače se je pa lani postopalo v kranjskem deželnem zboru, ko je šlo za verifikacijo volitev poslanca kranjskega veleposestva. Na vso moč se je pritiskalo na poslanca, da se te volitve takoj verificira, četudi je nek vladni prijazen poslaec sam priznal, da stvar ni bila dosti jasna. Stivilo se je tedaj baje celo kabinetno vprašanje. Kako je neki to, da vladni organi imajo o tej stvari v raznih deleh takoj različne naslove?

Na ukaz hrvatske vlade je devet slušateljev pravoslovja, kateri so se udeležili shoda, ki je bil 13. t. m., izključenih za zmirom z Zagrebškega vseučilišča. Poleg tega se je pa še storilo več drugih naredeb nasproti dijakom.

Vnanje države.

Kakor je "Rassegna" izvedela misli papež v prihodnjem konsistoriji imenovati trideset škofov, mej njimi več inozemskih in kreirati deset novih kardinalov.

S koncem julija poteče obrok, katerega je stavila Francija Kitaju, da dà zadostenje za prelomenje Tientsinske pogodbe, in tedaj se bode odločilo, ali se stvar mirno poravna, ali se pa začne boj mej tema dvema državama. — Časnik "Gaulois" prinesel je vest, da ministerski predsednik Ferry ob počitnicih potuje v Nemčijo in se misli sniti s knezom Bismarckom. "Figaro" pa že priporoča, da se razdere alianca z Anglijo in sklene zvezo z Nemčijo. Ta list dokazuje, da skuša Anglia le škodovati Francozom, Nemčija pa celo pospešuje njih koristi, kar je pokazala na poslednjem egiptovskem konferenci. — Vest o alianci Francije z Nemčijo se pa nam jako čudna zdi, kajti le predobro je še v spominu velike večine Francozov Sedan, in tudi je še občno znano, kako so francoski listi napadali pokojnega Gambetta, ko se je govorilo, da je pri nekej priložnosti se bil podal v Nemčijo in imel pogovor z nemškim kancelarjem. Če bode Ferry začeli se bratiti z Nemci, bode najbrž kmalu odvladal na Francoskem. Najbrž pa v francoskih vladnih krogih na kako alianco z Nemčijo še nikdo niti ne misli.

Vse velevlasti se misljijo ustaviti Turčiji, da bi odpravila inozemske poštne urade, in so že poslale svojim poslanikom v Carigradu instrukcije v tem smislu. Tudi na odpravo kevasov ni misliti, tem manj ker se je nedavno rušila eksteritorialita russkega poslanstva po turških policistih in je predvčeraj na Carigradskih ulicah bil oropan blagajnik russkega poslanstva. Sicer pa tudi velevlasti niso pozabili, da sta pred nekaterimi leti bila v Solunu ubita dva konzula, tretji si je pa jedva življenje rešil. Zato se pa Turčija zmanj prisadeva, da bi zastopnikom tujih držav odtegnila to varstvo.

Predvčeraj je bit velik meeting v Manchestru, ki je ostro obsojal postopanje angleške zgornje zbornice. Tega shoda se je udeležilo rad 80.000 ljudi. Bright je predsedoval; marquis Hartington je tudi bil navzočen. Ta je grajal postopanja zgornje zbornice, a agitacije za reformo zgornje zbornice se mu pa ne zde umestne, kakor se je izjavil. Bright je pa rekel, da ima ta shod namen prisiliti zgornjo zbornico, da jeseni vsprejme volitno reformo. Naposlед se je vsprejala resolucija, ki odločno protestuje proti omenjenemu sklepu zgornje zbornice. — Poleg tega se je pa zgornja zbornica, in ž njo konservativci, s tem zamerila Ircev, da je zavrgla zakon o načinu izvolitve ubožnih očetov za Irsko. Zato irski volilci po angleških mestih pri prihodnjih volitvah najbrž ne bodo volili konservativcev.

Dopisi.

S slovenskega Štajerskega 27. julija.

[Izv. dop.] (In zopet §. 13 obč. sodnijskega reda) „Potem se tudi vrne zaupanje hvaležnega

naroda, kateri sedaj ne more zapopasti, zakaj bi samo jedini on še moral izjema biti mej drugimi bratovskimi državljanji, toraj ga vedno navduša strah pred narodnim poginom". Ta zaupljivi stavek zapisal je blagi dr. Razlag, pisoc leta 1870 o "zgodovini prvega slovenskega plačilnega naloga po zauskazu pravosodnega ministerstva od 18. julija leta 1859 št. 130 drž. zak." In ko bi blagi domoljub Razlag vedel, kako se dan danes z našim slovenskim jezikom v njegovej milej ožej domovini ravna, gotovo bi se obrnil v mrzljem gomili, ne hoteč zopet priti na ta grešni svet. Da, žalostna prikazan in ozbiljen položaj je to! Uverjen sem, da se vsaki pravi domoljub borí z veseljem za pravice svojega otočnega naroda, a videč, da ne pribori čisto nič, ter da tisti, ki so v prvej vrsti poklicani, boriti se za svete pravice svojega naroda — izimši malo številce — storijo le malo, oziroma nič. Neso sicer dolžni ti možje dajati računa dopisnikom, a dolžni so ga dati narodu, ki ga zastopajo. Kdor pa hoče zastopati jedino le svojo domovino od Save do Krasa, tak mož je kratkovidnež, on ni pravi Sloven in tudi ni vreden zastopati našega naroda. Potem pa pride tista Ljubljanska oficijožna pajavka, hoteč izsesati najboljšo krv iz krepkega telesa, ter bobneč svetu o velikih "dobrotah", katere smo Slovenci v teku zadnjih let vsprejeli!

In dalje pride na vrsto prava mora za nas Slovence, t. j. uradniška fakcijožnost in njih krivo tolmačenje postave in naredeb. Ali hočemo omeniti §. 13 s. r., katerega uradniška fakcijožnost suče, kakor draže? Najnovejša naredba najvišjega sodišča je od 1. julija t. l. št. 7555, zove se namreč: „Unter hinweis auf den § 13 der G. O. und die hofdekrete vom 6. Oktober 1783 Z 197 und 13. Februar 1795 Z. 217 J. G. S. mit dem bedeuten zurückgestellt, dass es ihm freisteht, den revisionsrecurs gegen die erledigung des k. k. oberlandesgerichtes vom 16. April 1884 Z 5367 binnen 8 tagen in deutscher sprache einzubringen.“ Tak odlok dobila je te dni slovenska stranka. Poudarjati mi je, da najvišje sodišče ni dosledno, kajti danes vsprejme slovensko ulogo, jutri jo zopet odbije a limiae, ker je slovenska ter ignorira vse justičnega ministra naredbe. Ni mi razpravljaljati, kdo ima soditi o jezu, v kojem se imajo vršiti obravnave in pisati pisma v sodnijskih pisarnah, a to je gotovo, da fakcijožni uradniki najvišjega sodišča gotovo ne. Zategadelj hoče staviti vrli in neustrašljivi boritelj B. Rvič — za podpise dotične interpelacije se ve da treba bode potrktati tudi pri severnih bratih Čebih — na justičnega ministra vprašanje: „Je li njemu znano, da se njegove, kakor tudi poprej glede rabe slovenščine izdane naredbe pri sodiščih na spodnjem Štajerskem, osobito pa pri najvišjem sodišču v Beču prezirajo, in če mu je znano, kaj misli ukreniti, da zadobi slovenščina pri sodiščih tisto veljavo in pravico, kateri je grest po izdanih zakonih in naredbah“. — Želeti pa bi bilo, da bi v tem tako važnem vprašanju postopali ne le naši slovenski poslanci složno, temveč naj bi iskali pomoči pri sorodnih bratih Slovanih, kajti preverjeni smo, da jih v tej stvari podpirajo vsi slovanski in tudi nemški konservativni

et Sculaniis"), konečno da je listino podpisalo dvanajstdeset Nemcov ter jedenindvajset navzočnih Slovanov (str. 25 ibid.).

Taki dve listini brez dvojbe napotita mislečega človeka, da se jame ozirati po krajinah, kjer so prebivali Slovani in zasedovati imena, ki bi utegnila biti slovanska. Tudi gora Kürnberg, tolikanj vrstna po svoji leži in dolosti, morala je imeti svoje ime, predno je iz slovanske posesti prešla v nemške roke. Beseda Kürnberg je tisto slovansko ime, dasi več nema pravotnega, slovanskega lica. starejše oblike tega imena so z vrstjo naslednje: churnperch c. 1130, potem Churnberg 1286, Chvernberch 1346, Chürnberch 1349, chorinperge c. 1140, tudi Curinberg 1196, Kurnperg 1296 in druge. Učeni cesar Maksimilijan navede za to goro ime Carnus mons, češ da je iz tega nastalo ljudsko imenovanje Cornperg, Carnberg (str. 16 in 23 ibidem). Gospod prof. Müllner razkroji te imena na dve polovini: prva je churn, chorin, Curin, Corin, celo quoerin, druga pa vedno slôve perch, berch, perge, berg ter zmirom jasno znači sedanji Berg gora, mons). Prva sestavina, trdi gosp. pisatelj, dá se pa izvajati iz besede slovenske gora, češke hora, horny, hury in hurka, hornice in

hořany, in iz slične besede v slovenščini sploh. Churn, Chvern v najstarših listinah je naravnost razlagati iz severoslovenske oblike hury, pisavo Corn in cuorn skoroda iz gorotanske gôre. Za cesarja Maksimilijana je narod utegnil rabiti še obojno oblico, ker cesar piše Cornperg in Kornberc (str. 27 ibid.). Ko so si Nemci osvojili zemljo in narod, čuli so za sedanji Kürnberg imenovanje hury ali gora in hora, zvedeli tudi, da to pomenja njihov Berg, in dodavši le-to besedo k hury, zdeli so ime huryberg (gora-gora, mons-mons) in z utaknenim N-om hurynberg in harnberg. Glasovna premenjava je iz tega v nemškem ustilu napravila Curn-n, Corn-Kurn-Kürnberg. Tako nekako se je godilo tudi štajarskemu Pohorju (Pogorju), katero je Nemec krstil za Bachergebirge (= gora-gora, mons-mons), tako tudi dolenskim Gorjancem, po nemški Gorianzengebirge (str. 28 ibidem). Tako pride g. prof. Müllner do sklepa, da je Kürnberg slovenskega rojenja s pomenom gora, da torej tudi ime razodeva gorovja tega nekdanje, slovenske posestnike. Leti pa so podlegli Bavarcem, ker: „Das istudi je gospodarska kultura Bavarcov le malo boljši bila mimo slovanske, vendar jim je njihov značaj, njih politično-vojinska organizacija in konečno njih krščan-

stvo, to vse vkupe pri pomoglo do neomajne preimage“ in od druge strani „so se samostane, te prave trdnjave krščanske omike in gmotne kulture, bolj in bolj udomačevali na slovanski zemlji“. (Otto Kaemel: „Anfänge deutscher Lebens in Österreich, Leipzig 1879.“)

Toliko iz zanimljive knjižice. Gosp. pisatelj in založnik sam želi, da se še kdo drugi oglaši pri razlaganju imena Kürnberg. No, nam se dozdeva, da bi razlagala imena Churnberg etc. iz podstave Kren bila pravilniša, ki tudi odgovarja topični kakšnosti tistega gorovja. (V knjižici sami stoji: „ein gegen Wilhering steil abfallender Berggrücken“.) Slovko r̄ so morali korotanski Slovenci nekdaj izgovarjati kot ur (Rusini r̄ izgovarjajo kot or, čorný-črni), ker so nemški letopisci imena: Krka, Krčica, Krnuž zapisovali v oblikah: Kurka, Kurtziza, Kurnitz, a pozneje: Gurk, Gurtziz, Gurnitz. Glasnik „n“ v besedi churn spada k deblu in tja prišedši Nemci so ga morali čuti, drugače bi ga ne bili pisali. Iz podstave gora, hora, dialekt. gura, huri ni mogoče dobiti oblike: churnberg, marveč gorberg, horberg; tudi se srednjelatinski ch ni izgovarjal kot nemški: ch, nego kot: k.

poslanci. To se mora doseči, doseči pa se dá le v zdanju položaji, kajti ko bode Taaffe-jeva vlada močnejša, oziroma njena posredovalna, nam neprijazna stranka, potem bodo glasove naših poslancev še lagljie prezirala, nego danes, in potem ne dosežemo nič več. To bi morali naši gg. poslanci tudi vedeti.

—c.

Z Dunaja 26. jul. [Izv. dop.] (Drobnosti.) Te dni vrši se v Lipskem slavnost zveznega streljanja, pri katerem so posamične dežele nemške zveze mno-gobrojno zastopane, tudi mestnemu zastopu Dunajskemu zdele se je ne samo primerno, temveč obli-gatno, da se imenovane slavnosti po deputaciji pod vodstvom podžupana dr. Prix-a udeleži. Mestni očetje sicer dobro vedó za vsako leto naraščajoči primank-ljaj v mestni blagajnici, a ta neugodnost ni ovirala občnega sklepa, da se na vsak način na mestne stroške odpošije deputacija v Lipsko zagotovljati nemške sobrate, da je Dunaj še „kerndeutsche stadt“. Dr. Prix prinesel je v Lipsko bratski pozdrav z Dunaja ter v svojem govoru poudarjal: „Če tudi smo politično ločeni, po jeziku pak smo jeden narod, ki ima važno naloži v skupni zvezi postopati z vsemi sredstvi proti pretečemu slovanskemu življu; Dunaj, ki ga tukaj zastopam, si je v zvezi z neavstrijskimi Nemci svoje važne naloge svest in storil bode vse za ohranitev svojega čisto nemškega značaja.“

V tem smislu vršili so se tudi drugi govorji, katerih esenca bila je javno ofenziva proti skupnemu sovragu — Slovanu. Po poročilih tukajšnjih listov bilo je pri tej priliki veliko objemanja in poljubovanja in drugi dan tudi dosti „mač“, kajti izpilo se je samo prošlo nedeljo na slavnostnem trgu nad 600 hektolitrov piva; koliko vina, rakije in koliko vsled preobile pihače navdušenih Nemcev poleglo je po jarkih in drugih zakotiščih, poročilo ne zna; toda nekaj onemoglih je že moglo biti, ker je član Dunajske deputacije g. G. prišel šepast domov,

Na poštno postajo v 10. predmestji (Favoriten) hodila je več tednov lepa, mlada ruska gospica po listine, ki jih je dobivala z Švice in Ruskega pod anonimnim naslovom v poste restante oddelku. Redarstvo slutilo je v tej krasotici nevarno nihilistinjo ter učinilo polagoma na tihem vse, da jo dobi v svojo mrežo. Trije detektivi ležali so več dni v prostorih poštne urade pod mizami in v omarah skriti, da jo, ko hitro pride na pošto, na miglijaj dotičnega uradnika odvedejo v preškavo. Toda od tistega časa, kar so redarji pod mizami na lovu, ni elegantne gospice več — izginila je. Sluti se toraj, da jej je kdo pretečo nevarnost naznani ter nameravane nakane redarstva preprečil. — In kdo ne bi pomagal, če tudi nezakonito idealu moških srce!

Zdravstveni svet našega mesta neumorno deluje, da zabrani — kolero; do sedaj ljudski glas vè za sporadične slučaje, toda takoj se oficijelno demenuje ter objavi za solnčarico, katera je posebno iz vrste delalcev tirjala veliko žrtev; bogatinov itak ne dobi v roke, kajti oni so sedaj v senčnatem vrtu na svojih vilah v Baden-u, Vössla-u itd.

Za gledališki vlak v zlato Prago se tukaj živeči Slovenci mnogo zanimajo, škoda le, da so večinoma dijaki odšli domov; kar jih je tukaj ostalo, potrudili se bodo na južni kolodvor, da domače goste v sprejmò na severnega. Dobro bi toraj bilo, naznani v „Slov. Narodu“ o svojem času prihod vlaka na Dunaj. —

Toraj g. Thomanna, c. kr. adjunkta v Radečah pri Zidanem-mostu, so dejali v penzijo, da se odpovede na lavorikah svojega 40letnega trudopolnega delovanja. Obžalujem, da se to jeseni ni zgodilo, ko je ajdovica malo ceneje. Prislovica pravi: Sad ne pade daleč od debla, — če je to res, onda imamo še veliko (!) pričakovati od njegovega sinú, tukajšnjega jurista, ki se slovenskih dijakov danes ogiba rekoč: Ich conversire nicht mit Krainer, sondern bin Mitglied der Burschenschaft Germania. Pa kaj čenčam o njem, katerega nobeden ne iše; rajše budem o penzioniranem Thomannu še katero povedal o priliki. —

Layos.

Iz Ljubljanske okolice 25. julija. [Izv. dopis.]

Prišel je domov ves zaspans, Ko mežnar odzvonil je dan.

Baš taka se je morala goditi „Slovenčevemu“ dopisniku, poročajočemu v 166. št. omenjenega lista od 21. t. m. o okrajnej konferenci učiteljev Ljubljanske okolice. Z ozirom na ta kaj jednostranski in kaj površni dopis, dovoljujem si v svojem poročilu o tem zborovanji pojasniti tudi hibe omenjenega poročila, katerih resnici na ljubo zamolčati ne morem.

Naša konferenca vršila se je res 16. t. m., toda bilo je to v sredo, ne pa v torek, kakor naš dopisnik meni. Točno ob 10 uri (ne pa ob devetih) je otvoril skupščino g. c. kr. okr. šolski nadzornik Levstik ter si volil namestnikom nadučitelja gosp. Borštnika iz Šmarja. Temu sledila je 3. točka dnevnega reda, ki so glasi: Pokaže naj se z vajo v mišlenji in z uporabo primerne berilne vaje v „Drugem berilu“, kako bi se učencem pojem pridevnika na lehko umeven način razložil. G. Učenišnik — Šiška — je z 10 učenci razpravljal to svojo nalogu, in odkrito rečeno, da smo se več nadejali, kakor smo slišali. Otrokom, kajim razlagamo pojem pridevnika, pač še ni treba vedeti o „čegavostnih pridevnikih. Tudi glede berilne vaje bi bilo želeti, da se rabijo berila iz prirodopisja. Pridevniki, ki nam kažejo kakovost zivalij ali retij niso toliko abstraktne pomene kot oni, ki nam kažejo duševne človeške lastnosti. Teda berilna vaja „Čuti“ tudi ni bila prav srečno izbrana. Jaz bi bil zbral berilne vaje kakor „Mačka“, „Miš“ itd. — „Slovenčevemu“ dopisniku pa bi sestoval, da naj za prihodnje, če ga bo še mikalo o učiteljskih shodih poročati, prestavlja posamične točke dnevnega reda tako na slovenski jezik, da bodo vsaj po pomenu jednake nemškemu originalu. Na rovaš stalnega odbora nikakor ne gre takih ko zlov streljati, kakor jih ravno v Slovenčevem dopisu ne manjka.

Neumevno pa mi je, kaj je hotel povedati gosp. poročevalc pisoč: „O čutih razpravljalni pridevnike lastnosti je težavno delo itd.“ Da, da, pri takem logičnem nestvoru pričakovati moramo še hujših nekonsekvc.

Okrajno skupščino počastil je tudi g. c. kr. okrajni glavar kot predsednik okr. šolsk. sveta s svojo navzočnostjo. Žal, da mu čas ni dopuščal muditi se dlje časa mej nami. Govoru njegovemu katerega je končal spominjaje se na bivanje Nj. Veličanstvu mej nami, sledili so „slava“ klaci.

Poročilu nadzornikovemu o stanji, disciplini in napredku naših šol, sledil je govor kmet. učitelja g. Pirca.

G. Pirc delegiran po dež. šolskem svetu govoril je splošno o kmetijskem nauku v ponavljavnih šolah.

Nauk naj bode bolj praktičen; seveda pri tem teoretičnemu nauku tal izmakaniti ne smemo.

Učiteljem na deželi priporoča sadje-zelenjad-in cvetlicorejo. — G. Črne opomni, da se baš v ponavljanih šolah, in za to je odmenjen kmetijski nauk, teoretični nauk opustiti ne more, baš ker so učiteljem le zimski meseci na razpolaganje, ko ni mogoče v šolskem vrtu praktično poučevati. Slovenčev g. dopisnik pa je zasuknil to stvar čisto drugače, in neraši moramo opomniti, da smo zapazili pri g. sotovariši še neko drugo slabu lastnost, ki se vleče kakor rudeča nit po vsem poročilu in in nam je ni treba tu posebej imenovati. Poročilo njegovo nam slika to točko s tako temnimi bojami, da bi bil sličen primoran mislii: Bog zna kakih nedostatkov se je storil dolžnega g. Črne, da pričenja Slovenčev dopisnik g. Pircu tak parlamentaren triumf nad učiteljem, poročevalcem sotrudnikom. — Načelnih nasprotstev ni bilo mej omenjenima gospodoma; g. Pirc poudarjal je prakso, a g. Črne zagovarjal je prisiljen teorijo, katera naj se seveda praksi takoj umakne, kadar topli pomladni dnovi to pripuste.

G. Krmavnerjevo poročilo „o nasvetovanju učnih knjig za prihodnje šolsko leto“ se vzprejme. Knjige naj ostanejo iste, kakor minulo leto, kajti starši na deželi nemajo toliko denarja in ga tudi dostikrat dati ne hoté, da bi si otroci kupovali vsako leto druge knjige.

G. Črnetova razprava „o uzrokih slabega šolskega obiskovanja bila je po vsem izvrstna. Kot glavne uzroke slabega šolskega obiskovanja je našel: 1. nevestnost kr. šolskih svetov; 2. popustljivost okrajnih šolskih svetov; 3. mlačnost učiteljev; 4. napačna razdelitev šolskih okrajev; 5. mržnja ljudstva do sole.

V bukvarečnem odseku ostanejo lani izvoljeni gg.: Adamič (predsednik), Govekar, Gregorin, Krmavner, Podkrajšek.

V stalni odbor so voljeni po listkih gospodje: Borštnik, Črne, Govekar, Gregorin, Krmavner.

V deželno učiteljsko konferenco sta bila voljena po listkih gospoda Govekar in Papier; prvi s 15 glasovi absolutne, a slednji z 11 glasovi relativne večine.

Knjige za nakup učiteljske bukvarni nasve-

toval je g. Podkrajšek in reči smemo, da bo s tem novimi deli zdatno povečana vrednost knjižnice. Nakupili se bodo razen nekaterih nemških del: Jurčičevi zbrani spisi, Narodne biblioteke I. serija, vsa dela „Glasbene Matice“ z dostavkom, da ostane bukvarna tudi na dalje ud tega društva. G. poročevalcu v „Slovenca“ zdelo se je ta razprava „krajša“. No, če je tako, naj bi bil pa on kaj povidal; radi bi ga bili poslušali in tudi nasvetovano odobrili za nakup, če bi bilo denarja vredno. Toda nam se zdi, da razprava ni bila tako kratka, kajti čutiti je bilo, da so gospodje učitelji predlog gosp. Podkrajška, da naj postane knjižnica utemeljitveni član „hrvatskega pedagoško-knjizevnega zborna“, kar a priori zavrgli. Bog zna, zakaj?!

Od posameznih nasvetov omenim naj tu le dveh; g. Podkrajškevga, da naj se na večrazrednicah upelje alterniranje, kjer je le mogoče — se ne vzprejme, in pa g. Črnetovega, da se pošlje sl. dež. zboru Kranjskemu peticiju za zboljšanje učiteljskih plač po deželi. Vzprejeto. — Jaz ne vem, da bi bila ta dva predloga, posebno g. Črnetov, tako „nevažna“, kakor ju obsoja „Slovenčev“ dopisnik! Vsaj se sedaj vedno to in le to po vseh slovenskih listih in pri vseh učiteljskih shodih poudarja. Toda kaj hočemo, g. dopisnik le omenja, da so se stavili „manj važni“ predlogi. Mogoče je bilo važneje kosilo, katerega niti pozabiti ne more: vsaj je posvetil njega opisu celo sedmino vsega dopisa!

Domače stvari.

— (S Koroškega) dohajajo ugodne vesti. V Velikovci je naša zmaga gotova in prodrla bosta oba naša kandidata gg. A. Einspieler in Fran Muri od Jezera. Da se je v starodavnom Korotanu obrnilo na bolje, k temu je prav veliko pripomogel „Mir“, katerega podpirati je torej dolžnost vsakega narodnjaka.

— (Navednost ali zloba?) Odposlali smo včeraj brzjavko s popolnem točno in razločno pisanim napisom: Slovenji Gradeč Stari trg. A brzjavka romala je v Nemški Gradeč, od koder nam je danes zjutraj došel odgovor: „Addressat unbekannt“, za kar smo morali še 24 soldov doplačati. Prav radi bi znali, kako se more v Slovenji Gradeč namenjeni telegram poslati v Gradeč in kaj je sploh učinkovalo, da se je ravnalo proti volji odpošiljatelja?

— (Velike vojaške vaje na Gorenjskem) prično 25. avgusta. Vojaštvo bode razvrščeno po sledečih krajih: V Kranji: poveljstvo 28. vojaške divizije in poveljstvo 56. brigade (general Groller pl. Mildensee) poveljstvo 97. pešpolka kralj Milan in od 97. pešpolka pol drugi bataljon, drugi oddelki tega polka pridejo na Huje, Klanc itd., jeden eskadron ulanskega polka kralj Siciljski št. 12 in jedna baterija 12. topničarskega polka baron Hartlieb in sanitetni oddelki. V vasi Brezje: Poveljstvo 55. brigade (general Weikhart), poveljstvo 7. pešpolka baron Dahlen in jeden bataljon 7. pešpolka, drugi trije bataljoni 7. pešpolka so razdeljeni v Gorenjih in Dolenjih Dupljah, Žiganji vasi, Goričah itd. 17. pešpolk baron Kuhn imel bodo poveljstvo v Predosljah, bataljoni pa bodo razdeljeni v Predosljah, Orehovljah, na Rupi itd. 19. lovski bataljon iz Trsta pride v Stražišče skupaj z jednim eskadronom ulancev. Bataljon (Mobilbataillon) 47. pešpolka baron Lützelhofen, kateri je nastanjen sedaj v Celovci, pride v Naklo. 24., 25. in 27. brambovski bataljoni bodo združeni v jeden brambovski polk, kateremu bode povejval tukajšnji brambovski podpolkovnik g. Schwara in ta polk bode nameščen na Mlakah, Kokre, Teneši, Trsteniku itd. Vsega skupaj bode zbranih 17 bataljonov pešcev, in ker bodo poklicani tudi rezervisti in brambovci k svojim oddelkom, bodo zbranih na Gorenjskem do 10.000 pešcev, štiri eskadroni ulancev (400 mož) in štiri baterije s 16 topovi, topničarskega polka baron Hartlieb št. 12. Glavno poveljstvo čez vso vojaštvo imel bodo korni poveljnik F. Z. M. baron Kuhn, kateri pride prve dni septembra, bode stanoval v Kranji in se mudil pri vajah kakih pet dñij. Vaje bodo trajale do 6. septembra. Glavni prostor za vaje bode okoli Kokre.

— (Tombola) bila je preteklo nedeljo „pri Lovrenci“ v Šiški. Čisti donesek bil je namenjen vydovam oziroma soprogam na Žabjaku zprtih anarhistov.

— (V Čabru) bode v 5. in 6. dan avgusta sestanek vseh meščanskih in ljudskih učiteljev in

